

Jari Myllykoski vas

Toimenpidealoite työllistämisen vauhdittamiseksi työnantajan sivukulujen määräaikaisella alentamisella

Eduskunnalle

Aloitteessa esitetään työnantajan sivukulujen määräaikaista ja porrastettua alentamista tämän palkatessa yli 200 päivää työttömänä olleen, nuoren alle 25-vuotiaan työttömän työnhakijan tai alle 30-vuotiaan työttömän vastavalmistuneen. Sivukulujen porrastettu alentaminen olisi ensimmäisenä vuotena 100 % palkan sivukuluista (työnantajan eläkemaksu, työtapaturma- ja henkivakuutusmaksu, työntekijän työttömyysvakuutusmaksu ja työnantajan sosiaaliturvamaksu), seuraavana vuotena 70 % ja kolmantena 30 %.

Aloitteessa esitetty malli on eräänlainen palkkatuki, mutta sen erottaa palkkatuesta mallin automaattisuus. Tänä vuonna palkkatuen määrärahat ovat loppuneet useiden työ- ja elinkeinotoimistojen alueilla, minkä seurauksena palkkatukea ei ole voitu hyödyntää täysimääräisesti. Palkkatuki on siis sidottu työ- ja elinkeinotoimistojen käytössä oleviin määrärahoihin. Lisäksi palkkatuki on harkinnanvaraista, eli työ- ja elinkeinotoimisto päättää, myöntääkö se tuen vai ei. Tämän aloitteen mukainen malli ei olisi tarveharkintainen, vaan tuen saisi jokainen työnantaja, joka palkkaa yllä mainitut ehdot täyttävän työttömän työnhakijan. Ensimmäisen vieraan työntekijän palkkaamisen tukemiseksi on ollut käytössä myös vuosina 2007—2011 yksinyrittäjätuki.

Uudistuksen vaikutusta julkiselle taloudelle voidaan havainnollistaa esimerkkitapauksella, että henkilö työllistyy yleisellä 2 400 euron kuukausipalkalla. Yli 18-vuotiailla ja alle 53-vuotiailla työntekijöillä 2 400 euron kuukausipalkasta maksettavat työnantajamaksut ovat seuraavat: työeläkemaksu 456 euroa (19 % bruttopalkasta), sosiaaliturvamaksu 49,92 euroa (2,08 % bruttopalkasta) ja työttömyysvakuutusmaksu 19,20 euroa. Yhteensä työnantajamaksuja kertyy kuukaudessa 525,12 euroa eli vuodessa 6 564 euroa (lähde palkka.fi-palvelun palkkalaskuri). Lisäksi työnantajan maksettavaksi tulee pakollinen työtapaturmavakuutus, jonka hinta vaihtelee vakuutusyhtiöstä ja toimialasta riippuen.

Julkinen talous joutuisi siis esimerkkitapauksessa kompensoimaan ensimmäisenä vuonna 6 564 euroa vuodessa työnantajan maksamia palkan sivukuluja. Toisena vuonna määrä olisi 4 594,80 euroa ja kolmantena 1 969,20 euroa. Aloitteessa ei oteta kantaa konkreettisen maksuliikenteen järjestämiseen, mutta yksi vaihtoehto toteuttaa kompensatio on määrittää valtion talousarvioon määräraha, josta palkan sivukulut maksetaan työeläkeyhtiöille, verohallinnolle, työttömyysvakuutusrahastolle ja vakuutusyhtiöille.

Toimenpidealoite TPA 13/2015 vp

Tästä aiheutuvan kuluerän vastapainoksi julkinen talous säästäisi työttömyysturvamenoissa. Työttömyysturvamenojen suoraan valtion maksettava osuus on työmarkkinatuen, peruspäivärahan ja ansiosidonnaisen työttömyysturvan perusosan määrä, 32,80 euroa päivässä. Yli 300 päivää työmarkkinatukea työttömyyden perusteella saaneiden työmarkkinatuesta 50 % maksaa kunta, jos työtön ei ole aktiivitoimien piirissä. Yli 1 000 päivää työmarkkinatukea työttömyyden perusteella saaneiden osalta kunnan maksuosuus on 70 %. Toisaalta kuntienkin rahoitusosuus kuuluu julkisen talouden piiriin.

Työttömyysturvan perustason määrä on kuukaudessa (21,5 x 32,80 e) 705,20 euroa, josta tuensaajalle maksetaan ennakonpidätyksen jälkeen 80 % eli 564,16 euroa. Vuositasolla tämä tekee 6 770 euroa. Laskelma on suuntaa antava ja työttömän perusturvan piirissä olevalla on usein oikeus myös muihin tulonsiirtoihin, kuten asumistukeen ja toimeentulotukeen. Ansiosidonnaisen työttömyysturvan piiristä työllistyvän osalta säästö on suurempi, tosin kohdistuen työttömyysvakuutusrahaston maksamaan ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan.

Lisäksi uudistus toisi julkiselle taloudelle tuloja henkilöverotuksen muodossa. Jos oletetaan, että esimerkkilaskelman työntekijä saa lomarahaa eli palkan 12,5 kuukaudelta, ovat hänen vuosiansionsa 28 750 euroa. Hänen henkilöverotuksensa ja muut veroluonteiset maksut tuottavat valtiolle noin 25 % bruttoansioista. Tämä on 7 187,50 euroa vuodessa. Työllistymisen ansiosta kasvaneet verotulot, 7 187,50 euroa, olisivat 623,50 euroa suuremmat kuin kompensoitavat työnantajamaksut, 6 564 euroa. Säästö nousisi 7 393,50 euroon vuositasolla, kun vertailukohdaksi otetaan työntekijän oleminen vuoden ajan työttömyyskorvauksella (6 770 euroa). Toisena vuonna säästö olisi 9 280,65 euroa ja kolmantena 11 167,80 euroa. Näin pitkälle menevissä laskelmissa täytyy luonnollisesti ottaa huomioon, että työntekijä voisi työllistyä uudistuksesta huolimatta, jolloin työttömyysmenoja ei voi automaattisesti pitää vertailukohtana.

Merkittävä kysymys uudistuksen kohdalla on, työllistyisikö esimerkkihenkilö ilman sivukuluvähennystä, eli voiko työttömyysturvamenot laskea koko ajalta julkiselle sektorille koituvana säästönä. Näin ei varmasti olisi talouden ja työllisyyden kääntyessä kasvuun, jolloin työttömät oletettavasti työllistyisivät myös ilman tukitoimia.

Tuoreimman työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennusteen mukaan työttömyysjakson keskimääräinen pituus oli 51 viikkoa maaliskuussa 2015. Päiviksi muutettuna tämä on 255. Ministeriö arvioi työttömyysjaksojen pidennyskehityksen jatkuvan vuonna 2015. Pitkäaikaistyöttömien työllistyminen on vaikeaa ja työllistymistä edistävien aktiivitoimien johtaminen työllistymiseen avoimille työmarkkinoille heikkoa. Tämän vuoksi on perusteltua avata uusia väyliä työllistämisen vauhdittamiseen. Aloite on suunniteltu vaikean työllisyystilanteen oloihin, ja sen toimenpiteet voidaan toteuttaa määräaikaisina, esimerkiksi vuosina 2017—2021.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin työllistämisen edistämiseksi valmistelemalla työnantajan sivukulujen määräaikaisen vähennyksen sisältävän uudistuksen.

Toimenpidealoite TPA 13/2015 vp

Helsingissä 4.11.2015

Jari Myllykoski vas